

УДК 728.6:[338.48:379.845]

РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ УКРАЇНСЬКОГО СЕЛА ЯК ОСНОВА ОРГАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ

*Г. Козак, магістр архітектури
Львівський національний аграрний університет*

Постановка проблеми. За урбанізації докорінно змінюються умови життя людини. Маючи багато позитивного, вона одночасно призводить до погіршення стану природного середовища, негативно впливає на здоров'я людей. З появою так званої хвороби цивілізації актуальним постає питання відпочинку, визріла необхідність реабілітації, отримання позитивних емоцій, зміцнення здоров'я, фізичного і психологічного відновлення за рахунок впливу на людей різного віку і професій, природних і екологічних чинників. Специфіка відтворення нервово-психічної енергії вимагає не лише збільшення тривалості відпочинку, а й переходу до його активних форм із використанням природних умов і ресурсів. Сьогодні в Україні досить поширений сільський відпочинок, що дає змогу, порівняно з активним і масовим туризмом, повністю розслабитися і заспокоїтися, має багатий пізнавальний потенціал.

Туристична діяльність, як головна форма активної рекреації, належить до видів суспільної практики з яскраво вираженою ресурсною орієнтацією. Сьогодні в Україні туристська активність має тенденцію до зростання й охоплення дедалі більших верств суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У статті автор опирається на публікації науковців і практиків із питань рекреаційно-туристичної системи [1-4].

Окремі аспекти сільського туризму висвітлені у працях відомих учених у галузях права, історії, туризмознавства, зокрема: Ю. Алексеєва, В. Євдокименко, А. Корлоль, М. Лендели та ін.

Постановка завдання. Завдання нашого дослідження – розглянути і проаналізувати вплив комфортних властивостей агорекреаційних ресурсів на успішний процес розвитку сільського туризму в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні одним із найефективніших засобів задоволення рекреаційних потреб, що містить комплекс факторів (оздоровчий, естетичний, пізнавальний), які сприятливо впливають на людину, є відпочинок у селі.

Сільський туризм із його величезними рекреаційними, пізнавальними можливостями для України – явище відносно нове. Хоча в історії кожного, навіть невеличкого села, наче в краплині води, відбиті вікопомні сторінки

історії українського народу, його культура, надзвичайно багата історико-архітектурна спадщина, чарівна співучо-пісенна душа та народні традиції, самобутній побут сільських мешканців. Такі подорожі відновлюють і розвивають сили, волю людини, збагачують її знання про себе, свій край і весь світ.

Саме рекреаційні ресурси села (агрорекреаційні ресурси) є фундаментом розвитку сільського туризму. Об'єктом туристської діяльності в селі є сукупність географічних, історичних об'єктів і явищ суспільного життя та їх взаємозв'язків на певній території. Основою вибору місця відпочинку завжди були саме ландшафти, екологія місцевості й місце проживання. Це здебільшого села, розташовані поблизу річок, морів, у затишних долинах серед густих лісів, у гірській місцевості, історичні села.

За структурою ресурси сільського туризму поділяють на: природні агрорекреаційні ресурси, історико-етнокультурні, соціально-економічні та інформаційні [1]. Кожний регіон України характеризується своїм напрямом розвитку сільського туризму відповідно до наявності агрорекреаційних ресурсів.

В українському селі, без сумніву, цінують пишні й мальовничі пейзажі, цілюще і чисте повітря, гостинність селян. Тут людину оточує сама матінка природа.

Не менш привабливим для відпочиваючих, поряд із природно-рекреаційними чинниками, є історико-етнокультурні агрорекреаційні ресурси. Вони – «родзинка» для туристів.

До цього виду ресурсів належать пам'ятки історії (замки, фортеці, міські укріплення тощо), матеріальної екокультури (традиційне бойківське житло, гуцульське житло, млини, колиби, продукція народних ремесел), сакральної архітектури (монастирі, церкви, каплиці, старожитні пам'ятні хрести тощо), духовної екокультури (побутові та культові обряди й народні традиції) [1].

В Україні понад вісім тисяч сіл становлять значну цінність в історико-культурній сфері [4].

Ми отримали чимало безцінних пам'яток глибокої давнини. У них матеріалізована творчість українського народу. У великій культурній спадщині минулого особливе місце посідає архітектура, цей надзвичайно поетичний, дерев'яно-кам'яний літопис світу.

Протягом багатьох віків відбиралися найдоцільніші прийоми і найкрасивіші форми, що стали основою національних рис народної архітектури. Окремі дерев'яні споруди української архітектури належать до найвидатніших досягнень світового мистецтва.

Спорудження тих чи інших архітектурних пам'яток завжди пов'язане з конкретними історичними подіями, духовними процесами, з практичними потребами суспільства загалом, або окремих груп людей, певних осіб.

На жаль, дуже багато історико-архітектурних пам'яток з плином часу, під впливом певних історичних умов, соціальних чинників та людського недбалства і вандалізму, було пошкоджено, зруйновано і сплюндровано.

Науковець З. Гудченко вважає, що збереження історико-архітектурної спадщини – одна з важливих проблем відродження українського села. Вплив архітектури на суспільство багатовимірний. До історико-архітектурної спадщини належать і окремі будівлі, і їх комплекси, і принципи розпланування дворів, поселень, загалом величезний будівельний досвід населення України – з певними регіональними особливостями у Наддніпрянщині, Поділлі, Слобожанщині, у Карпатах, у Степу.

За останні 70 років порушився органічний розвиток села як містобудівного утворення зі специфічною розпланувально-просторовою структурою, де ландшафт відіграє винятково важливу роль. На думку З. Гудченко, у генеральних планах сіл останніх десятиліть не брали до уваги, за рідкісним винятком, пам'ятки архітектури, інколи навіть не позначали їх. Особливості розпланувальної структури нівелювалися, що призводило до втрати самотності, естетичної виразності сіл.

Отже, об'єкти, які мають культурну чи історичну цінність повинні бути не просто фізично збережені й реставровані. Для них важливо віднайти цікаву роль у тому «сценарії», який проектувальник планує розгорнути в даному селі, запропонувати оригінальне функціональне використання цих об'єктів у межах такого сценарію і відповідно до їх архітектурно-просторової побудови [2].

Сільський туризм має значний вплив на збереження, розвиток і відродження українського села – одного зі стовпів національної культури. Агрорекреаційні ресурси, сільська оселя, селянин і його побут залишаються основою такого відпочинку. І основна мета цього впливу – не повернутися в давнину і відродити колишні села, а усучаснити їх, не забуваючи минулого.

Висновки. Рекреаційні можливості українського села невичерпні й належним чином їх досі не використовували. Із розвитком інвестиційних можливостей у сферу сільського туризму їх використання зростатиме. Це сприятиме збереженню селянства як носія української ідентичності, культури й духовності, а також слугуватиме додатковими можливостями для популяризації української культури, поширення знань та інформації про історичні, природні, етнографічні особливості України. А українці надаватимуть перевагу відпочинку не за кордоном у престижних пансіонатах із високими стандартами обслуговування, а вітчизняному

сільському туризму. Етнокультура села репрезентує Україну світові й приваблює іноземних туристів.

Бібліографічний список

1. Лужанська Т.Ю. Сільський туризм: Історія, сьогодення та перспективи : навч. посіб. / Т.Ю. Лужанська, С.С. Махлинець, Л.І. Тебляшкіна / за ред. проф. І.М. Волошина. – К. : Кондор, 2008. – 385 с.
2. Мазур Т. Сільський туризм: проблеми і тенденції розвитку (на прикладі Львівської області) / Т. Мазур // Вісник Львівського державного аграрного університету : архітектура і сільськогосподарське будівництво. – 2004. – № 5. – С. 298–306.
3. Гудченко З. Скільки в нас історичних сіл [Електронний ресурс] / З. Гудченко. – Режим доступу : <http://donklass.com/.../GudSkilkySil/GudSkilkySil.htm>.
4. Пам'ятки архітектури та містобудування – Освіта.UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу : osvita.ua/vnz/reports/culture/11758.

Козак Г. Рекреаційні ресурси українського села як основа організації сільського туризму

Розглянуто й проаналізовано основні види рекреаційних ресурсів українського села. Визначено вплив агрорекреаційних ресурсів (природних, історико-етнокультурних) на розвиток сільського туризму.

Ключові слова: сільський туризм, агрорекреаційні ресурси, історичні села, пам'ятки архітектури, етнокультура.

Kozak G. Recreational Resources Ukrainian village as the basis of rural tourism

It is considered and analyzed the major recreational resource Ukrainian village. The influence ahrorekreatsiynyh resources (natural, historical and ethno-cultural) on the development of rural tourism.

Key words: rural tourism, ahrorekreatsiyni resources, historic villages, monuments of architecture, ethnic culture.

Козак Г. Рекреационные ресурсы украинского села как основа организации сельского туризма

Рассмотрены и проанализированы основные виды рекреационных ресурсов украинского села. Определено влияние агрорекреационных

ресурсов (природных, историко-этнокультурных) на развитие сельского туризма.

Ключевые слова: сельский туризм, агрорекреационные ресурсы, исторические деревни, памятники архитектуры, этнокультура.